

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кірієнка Віктора Миколайовича «Адміністративно-правове забезпечення захисту персональних даних у сфері охорони державного кордону України», що подається на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт.

Стрімка цифровізація суспільних відносин, широке впровадження технологій штучного інтелекту, євроінтеграційний курс України та безпекові виклики, зумовлені збройною агресією російської федерації, актуалізують необхідність удосконалення адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних, зокрема у сфері охорони державного кордону України.

Незважаючи на наявність нормативної бази, національна система захисту персональних даних залишається фрагментарною та недостатньо адаптованою до сучасних цифрових викликів. Закон України «Про захист персональних даних» не повною мірою враховує особливості використання технологій штучного інтелекту, великих даних, хмарних сервісів, автоматизованої обробки інформації та транскордонного обміну даними. Водночас українське законодавство ще не досягло належного рівня гармонізації із Загальним регламентом Європейського Союзу про захист даних (GDPR), що ускладнює імплементацію європейських стандартів та ефективне забезпечення права на приватність.

Особливої актуальності зазначені проблеми набувають у сфері охорони державного кордону України, де здійснюється інтенсивна обробка персональних даних із використанням сучасних інформаційних систем, цифрових сервісів та технологій штучного інтелекту. Специфіка діяльності Державної прикордонної служби України зумовлює необхідність удосконалення адміністративно-правового регулювання функціонування прикордонних інформаційних систем, механізмів транскордонного обміну даними, інституційного контролю та забезпечення кібербезпеки.

Окремі аспекти правового регулювання захисту персональних даних та діяльності Державної прикордонної служби України досліджували вітчизняні науковці, однак комплексне монографічне дослідження адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних саме у сфері охорони державного кордону України досі відсутнє. Це зумовлює актуальність обраної теми, її теоретичне і практичне значення та необхідність розроблення сучасних підходів до вдосконалення адміністративно-правового механізму захисту персональних даних у зазначеній сфері.

Дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове забезпечення захисту персональних даних у сфері охорони державного кордону України» відповідає пріоритетним напрямкам розвитку правової науки, визначеним Стратегією розвитку

Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженою постановою загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 р. № 12-21; Угоді про асоціацію між Україною, з однією сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 р.; Загальнодержавній програмі адаптації законодавства України до законодавства ЄС, затвердженої Законом України від 18.03.2004 р.; указам Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 р. № 722; «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 р. № 64.

Робота виконана відповідно до науково-дослідної роботи «Правові засади протидії інформаційній агресії та розвитку системи забезпечення інформаційної безпеки України», зареєстрованої в УкрІНТЕІ РК № 0123U100415 від 21.01.2023 р., підставами для виконання якої є: рішення Вченої ради ДНУ ІБП НАПрН України – протокол № 3 від 22.03.2022 р.; Тематичний план, затверджений Постановою Бюро Президії Національної академії правових наук України № 206/1-Б від 26.08.2022 р., експертний висновок Експертної ради НАН України від 01.12.2022 р. № 121/56, Стратегія розвитку Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України» на 2021-2025 роки, затверджена постановою Бюро Президії НАПрН України від 12 серпня 2021 р. № 192/2-Б.

У дисертації узагальнено теоретико-методологічні засади та обґрунтовано необхідність удосконалення адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних у сфері охорони державного кордону України, що передбачає гармонізацію національного законодавства з європейськими стандартами в умовах цифровізації суспільства та усунення спеціальних проблем прикордонної сфери, пов'язаних із нормативною неврегульованістю інформаційних систем, транскордонним обміном даними, слабким інституційним контролем і підвищеною вразливістю баз даних до кіберзагроз.

2. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним науковим дослідженням адміністративно-правового забезпечення захисту персональних даних у сфері охорони державного кордону України, і яка вирішує проблемне наукове завдання щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення приватності відповідно до європейських стандартів у процесі переміщення осіб і вантажів через державний кордон.

У процесі здійснення дослідження одержано низку нових наукових результатів, які мають важливе теоретичне і практичне значення, зокрема:

уперше:

- розроблено детальний шаблон оцінки впливу на захист даних (DPIA), адаптований для прикордонних інформаційних систем, який структуровано за ключовими розділами: опис операції обробки, правові підстави, пропорційність, карта потоків даних, оцінка ризиків, заходи зниження ризиків, залишковий ризик,

доказова база. Це дозволяє системно оцінювати ризики для прав і свобод осіб, визначати технічні та організаційні заходи захисту персональних даних, а також запроваджувати превентивні механізми управління ризиками у прикордонній сфері;

- напрацьовано пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про прикордонний контроль», які уможливають застосування наступних європейських принципів обробки персональних даних: законність, мінімізація, пропорційність, конфіденційність, підзвітність та які визначають обсяг даних, що можуть оброблятися, встановлюють правила інформування осіб про зазначене, регулюють використання автоматизованих і біометричних технологій, строки зберігання та процедури знищення/знеособлення даних, порядок доступу та передачі інформації, а також вводять обов'язкову оцінку впливу на захист даних перед запуском нових цифрових систем в Державній прикордонній службі України;

- обґрунтовано доцільність та запропоновано запровадження інституту уповноваженої особи із захисту персональних даних у Державній прикордонній службі України, яка відповідатиме за дотримання законодавства, реагування на інциденти, що виникають на державному кордоні у процесі пропуску осіб, та забезпечення прозорості обробки даних;

- окреслено проблеми та напрацьовано пропозиції щодо необхідності запровадження комплексного підходу до гармонізації українського прикордонного законодавства з європейськими стандартами щодо захисту персональних даних, що включає в себе не лише загальні європейські принципи, а й конкретні процедурні та технічні механізми: журналювання доступу, аудит, людський контроль за автоматизованими рішеннями, обмеження транскордонної передачі даних;

- напрацьовано пропозиції для Кабінету Міністрів України та Державної прикордонної служби України про напрацювання конкретних підзаконних актів, які мають регламентувати порядок інформування осіб у процесі їх пропуску через державний кордон, про застосування біометричних технологій, про проведення DPIA, щодо зберігання та передачі даних, а також приведення внутрішніх регламентів і інформаційних систем у відповідність із новими європейськими вимогами сьогодення.

удосконалено:

- положення Закону України «Про прикордонний контроль», в яких пропонується закріпити європейські принципи обробки персональних даних: законність, мінімізація, пропорційність, конфіденційність, підзвітність, а також якими визначаються строки зберігання та процедури знищення/знеособлення даних, встановлюють правила доступу й передачі інформації, а також вводять запроваджують обов'язкову оцінку впливу на захист даних перед запуском нових цифрових систем;

- положення внутрішніх актів Служби в частині функціонування спеціальних актів та інструкцій Державної прикордонної служби України, які регламентують порядок інформування осіб на державному кордоні, застосування біометричних

технологій при здійсненні пропуску через державний кордон осіб, проведення DPIA, зберігання та передачі даних, що забезпечує єдину практику в Службі та усуває прогалини в чинних актах законодавства;

- існуючі механізми забезпечення інформаційної безпеки прикордонних систем «ГАРТ» та «Аркан» шляхом запровадження персоніфікованої авторизації, журналювання доступу, регулярного аудиту та інтеграції з іншими державними реєстрами, а також проведення DPIA як превентивного інструменту управління ризиками.

набули подальшого розвитку:

- підходи та бачення щодо напрямів та механізмів посилення парламентського й громадянського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України; в частині належного забезпечення захисту персональних даних осіб, щодо яких здійснюються заходи збору інформації в інтересах охорони державного кордону;

- організаційно-процедурні основи щодо напрямів та механізмів удосконалення цифрової грамотності персоналу Державної прикордонної служби України як комплексу базових знань шляхом: проведення регулярних тренінгів з кібербезпеки; формування у нього сучасної культури захисту персональних даних; навчання прикордонників протидії фішингу, соціальній інженерії та правилам поведінки з носіями інформації; застосування штучного інтелекту; проведення незалежних кібераудитів та стрес-тестів систем бази даних кордону (наприклад, Державною службою спецзв'язку або міжнародними експертами); здійснення менеджменту інцидентів, тобто створення чітких протоколів швидкого реагування на випадок кібератак або компрометації даних пасажирів;

- напрацювання щодо доцільності удосконалення здійснення контролю за правоохоронним запитом: встановлення та запровадження жорстких судових або адміністративних фільтрів для передачі прикордонних даних іншим відомствам;

- напрями, механізми та засоби удосконалення механізму здійснення прикордонного контролю, які мають базуватися на впроваджених стандартах GDPR, тобто на адаптованих до українських умов процедурах здійснення прикордонного контролю відповідно до вимог Регламенту ЄС про захист даних;

3. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Усі наукові результати достовірні та достатньо обґрунтовані. Основні положення та результати наукового дослідження опубліковано в 1 розділі колективної монографії, 4 статтях в наукових фахових журналах категорії «Б» та обговорювались в ході 14 науково-практичних конференцій і семінарів: Актуальні питання сучасної юриспруденції (м. Ченстохова, Республіка Польща, 05–06 квітня 2023 року), Актуальні питання юридичної науки (м. Київ, 18 травня 2023 року), Проблеми інформаційно-правового забезпечення децентралізації державної влади та цифрової трансформації в Україні (м. Вінниця, 15 червня 2023 року), Науковий

прогрес: інновації, досягнення та перспективи (м. Мюнхен, Німеччина, 23–25 липня 2023 року), Європейський науковий конгрес (м. Мадрид, Іспанія, 07–09 серпня 2023 року), Європейський науковий конгрес : (м. Мадрид, Іспанія, 04–09 вересня 2023 року), Нормативно-правова інформація і парламентський контроль (м. Київ, 21 вересня 2023 року), Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання (м. Київ, 23 листопада 2023 року), Актуальні проблеми протидії злочинності і корупції (м. Харків, 22 грудня 2023 року), Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права (м. Львів, 22–23 грудня 2023 року), Сучасні виклики науки та освіти (м. Берлін, Німеччина, 15–17 січня 2024 року), Сучасні виклики науки та освіти (м. Берлін, Німеччина, 12–14 лютого 2024 року), Актуальні проблеми протидії корупції в умовах воєнного стану (м. Львів, 15 лютого 2024 року), Реформування правоохоронних органів в Україні : актуальні питання та перспективи (м. Львів, 05 лютого 2026 року).

4. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані у: *науково-дослідній сфері* – основні положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшого розвитку концепції та моделі реформи системи охорони державного кордону України що стосується захисту персональних даних у сфері прикордонної безпеки та за умов цифровізації та застосування штучного інтелекту; *сфері правотворчості та правозастосовної діяльності* – висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані у дисертації, можуть бути використані: у процесі наукової та правової експертизи відповідності існуючих нормативно-правових актів вимогам законодавству з питань охорони державного кордону, діяльності Державної прикордонної служби України, захисту персональних даних у процесі пропуску через державний кордон осіб, забезпечення національної безпеки; *навчальному процесі* – матеріали дисертації доцільно використовувати при підготовці підручників та посібників з дисциплін адміністративно-правового та інформаційно-правового циклів та викладанні навчальних дисциплін «Конституційне право», «Адміністративне право»; «Інформаційне право», «Безпекове право» та ін.

5. Використання результатів роботи

Основні положення та висновки дисертації були оприлюднені в ході науково-практичних конференцій, зокрема: Актуальні питання сучасної юриспруденції (м. Ченстохова, Республіка Польща, 05–06 квітня 2023 року), Актуальні питання юридичної науки (м. Київ, 18 травня 2023 року), Проблеми інформаційно-правового забезпечення децентралізації державної влади та цифрової трансформації в Україні (м. Вінниця, 15 червня 2023 року), Науковий прогрес: інновації, досягнення та перспективи (м. Мюнхен, Німеччина, 23–25 липня 2023 року), Європейський науковий конгрес (м. Мадрид, Іспанія, 07–09 серпня 2023

року), Європейський науковий конгрес : (м. Мадрид, Іспанія, 04–09 вересня 2023 року), Нормативно-правова інформація і парламентський контроль (м. Київ, 21 вересня 2023 року), Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання (м. Київ, 23 листопада 2023 року), Актуальні проблеми протидії злочинності і корупції (м. Харків, 22 грудня 2023 року), Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права (м. Львів, 22–23 грудня 2023 року), Сучасні виклики науки та освіти (м. Берлін, Німеччина, 15–17 січня 2024 року), Сучасні виклики науки та освіти (м. Берлін, Німеччина, 12–14 лютого 2024 року), Актуальні проблеми протидії корупції в умовах воєнного стану (м. Львів, 15 лютого 2024 року), Реформування правоохоронних органів в Україні : актуальні питання та перспективи (м. Львів, 05 лютого 2026 року).

6. Мова та стиль викладення

Дисертація Кірієнка В.М. «Адміністративно-правове забезпечення захисту персональних даних у сфері охорони державного кордону України» відповідає критеріям науковості: логічність викладення положень, об'єктивність, послідовність. Застосована в роботі наукова термінологія є загальновизнаною, стиль викладення результатів досліджень, нових наукових положень і висновків забезпечує доступність їх сприйняття та використання.

7. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту.

Дисертація Кірієнка В.М. «Адміністративно-правове забезпечення захисту персональних даних у сфері охорони державного кордону України» відповідає паспорту спеціальності 081 «Право». Це забезпечується предметною областю дослідження та основними методами дослідження.

8. Відповідність дисертації вимогам нормативних документів

Дисертація Кірієнка В.М. «Адміністративно-правове забезпечення захисту персональних даних у сфері охорони державного кордону України» є комплексною науковою працею, в якій вирішується важливе наукове завдання, що полягає в удосконаленні правового забезпечення охорони персональних даних у сфері захисту державного кордону України, напрацювання механізмів її синхронізації з нормами європейської системи GDPR. Особливу увагу приділено удосконаленню правовим механізмам обробки та захисту персональних даних осіб, які перетинають державний кордон, а також виявленню прогалин та суперечностей у нормативно-правових актах, що регламентують діяльність Державної прикордонної служби України.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів (дев'яти підрозділів), висновків, додатків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації складає 225 сторінок. Список використаних джерел містить 247 найменувань.

Дисертація повністю відповідає Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р.

9. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Корж І. Ф., Кірієнко В. М. Політико-правова аберация: нігілізм та зброя. *Інформація і право*. 2023. № 1 (44). С. 9–24. URL: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.1\(44\)](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.1(44))
2. Корж І. Ф., Кірієнко В. М. Дискреція обмеження прав і свобод людини в Україні. *Сучасні аспекти науки*. 2023. С. 77–98. URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/mono-31.pdf>
3. Кірієнко В. М. Основи прикордонної безпеки України. Organizational and legal fundamentals for the formation of a security environment in Ukraine: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. 342 p. С. 64–74. <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/386>
<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-363-7-4>
4. Кірієнко В. М. Захист персональних даних як аспекту національної безпеки в умовах збройного конфлікту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 398–400. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/90>
5. Кірієнко В. М. Загрози прикордонній безпеці в умовах збройного конфлікту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 272–274. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/65>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Корж І. Ф., Кірієнко В. М., Корж Т. І. Дискреція обмеження прав і свобод людини. *Актуальні питання сучасної юриспруденції* : матеріали міжнародної наукової конференції (м. Ченстохова, Республіка Польща, 05–06 квітня 2023 року). Рига : *Baltija Publishing*, 2023. С. 14–18.
2. Кірієнко В. М. Захист персональних даних в умовах воєнного стану. *Актуальні питання юридичної науки* : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 18 травня 2023 року). Одеса : Видавництво “Юридика”, 2023. С. 302–305.
3. Кірієнко В. М. Інформаційна безпека в умовах війни. *Проблеми інформаційно-правового забезпечення децентралізації державної влади та цифрової трансформації в Україні* : матеріали науково-практичної конференції (м. Вінниця, 15 червня 2023 року). Вінниця, 2023. Т.1. С. 88–91.
4. Кірієнко В. М. Охорона державного кордону – як складова сектору безпеки і оборони. *Науковий прогрес: інновації, досягнення та перспективи* :

матеріали науково-практичної конференції (м. Мюнхен, Німеччина, 23–25 липня 2023 року). Німеччина : *MDCP Publishing*, 2023. С. 201–205.

5. Кірієнко В. М. Адміністративна відповідальність за порушення зберігання персональних даних. *Європейський науковий конгрес* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Мадрид, Іспанія, 07–09 серпня 2023 року). Іспанія : *Barca Academy Publishing*, 2023. С. 170–175.

6. Кірієнко В. М. Захищеність персональних даних військовослужбовців Державної прикордонної служби України. *Європейський науковий конгрес* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Мадрид, Іспанія, 04–09 вересня 2023 року). Іспанія : *Barca Academy Publishing*, 2023. С. 239–241.

7. Кірієнко В. М. Протидія інформаційній агресії та інформаційній пропаганді. *Нормативно-правова інформація і парламентський контроль* : матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 21 вересня 2023 року) / наук. керівник конф.: Д. В. Ланде; упоряд.: В. М. Фурашев, А. І. Нижник, С. О. Дорогих. Київ, 2023. С. 88–90.

8. Кірієнко В. М. Виклики та загрози прикордонній безпеці від впровадження в сучасне життя цифрових технологій. *Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання* : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 23 листопада 2023 року) / наук. керівник конф. О. А. Баранов; упоряд.: М. В. Дубняк, С. О. Дорогих. Київ, 2023. С. 108–111.

9. Кірієнко В. М. Протидія терористичним загрозам на державному кордоні України. *Актуальні проблеми протидії злочинності і корупції* : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 22 грудня 2023 року). Харків : *Юрайт*, 2023. С. 70–72.

10. Кірієнко В. М. Правові аспекти регулювання прикордонної безпеки. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права* : матеріали міжнародно науково-практичної конференції (м. Львів, 22–23 грудня 2023 року). Львів – Торунь : *Liha-Pres*, 2023. С. 200–203.

11. Кірієнко В. М. Захист персональних даних як аспект українсько-європейської співпраці у сфері прикордонної безпеки. *Сучасні виклики науки та освіти* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Берлін, Німеччина, 15–17 січня 2024 року). Німеччина : *MDCP Publishing*, 2024. С. 593–596.

12. Кірієнко В. М. Захист персональних даних військовослужбовців Державної прикордонної служби України. *Сучасні виклики науки та освіти : матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Берлін, Німеччина, 12–14 лютого 2024 року). Німеччина : *MDCP Publishing*, 2024. С. 492–496.

13. Кірієнко В. М. Вплив корупції на ефективність діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми протидії корупції в умовах воєнного стану* : матеріали міжнародної науково-практичної

конференції (м. Львів, 15 лютого 2024 року). Львів – Торунь : *Liha-Pres*, 2024. С. 65–68.

14. Кірієнко В. М. Методологічні засади удосконалення службової діяльності Державної прикордонної служби України в умовах цифровізації. *Реформування правоохоронних органів в Україні : актуальні питання та перспективи* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 05 лютого 2026 року). Львів – Торунь : *Liha-Pres*, 2026. С. 81–84.

10. Дотримання академічної доброчесності

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць аспіранта встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

11. Результати дисертації апробовано в ході науково-методичного семінару, проведеного на базі наукового центру інформації і права Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України» 26 травня 2026 року.

За результатами розгляду дисертацію Кірієнка В.М. «Адміністративно-правове забезпечення захисту персональних даних у сфері охорони державного кордону України» рекомендовано до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Головуючий на засіданні науково-методичного семінару:

Керівник наукового центру інформації
і права Державної наукової установи
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»
доктор юридичних наук, доцент

Іван ДОРОНІН

Підпис Дороніна І.М. засвідчую:

Учений секретар ДНУ ІБП НАПрН України

Марина Беланюк